

Procesul de învățământ în UVT: o viziune pentru asigurarea calității educației universitare

propunere pentru consultarea publică
a comunității academice

versiunea a II-a,
revizuită în urma primei runde de consultare publică ce a avut loc în
perioada septembrie – octombrie 2019

Cuprins

Glosar selectiv de termeni cheie.....	2
Introducere.....	5
Sinteză a viziunii propuse spre dezbateri	8
Capitolul 1: Procesul de învățământ: misiune, valori și principii	11
Capitolul 2: Designul educațional	15
Capitolul 3: Abordarea instruirii	23
Capitolul 4: Asigurarea calității	30
Capitolul 5: Formarea didactică a personalului academic.....	36
Capitolul 6: Recompensarea performanțelor didactice	39
Bibliografie.....	41

UVT - Teaching & Learning Brand

Stimați colegi,

Materialul de față prezintă propunerea de **brand didactic al** Universitatea de Vest din Timișoara (UVT) și un sistem de asigurarea a calității procesului de învățământ din universitatea noastră dezvoltat în jurul acestui brand. Brandul didactic propus este bazat pe **model reflexiv-colaborativ de instruire**. Modelul are în centru conceptul inovativ de **învățare reflexiv – colaborativă**.

Documentul este **rodul colaborării** unei echipe de colegi formată din cadre didactice din aproape toate facultățile universității noastre. Totodată, această **a doua versiune a materialului** integrează sugestiile primite în prima fază a consultării publice care a avut loc în perioada septembrie – octombrie 2019 și a inclus, alături de o primă etapă de sugestii primite prin intermediul poștei electronice și o a doua etapă de consultări față în față între reprezentanții echipei de lucru și facultățile, și studenții UVT. De asemenea, în conceperea acestei propuneri, echipa de lucru a beneficiat de implicarea colaboratorilor noștri de la Universitatea din Maastricht (Olanda). Acest material a fost posibil prin implicarea a peste 340 de cadre didactice și a aproximativ 5900 de studenți din UVT în acțiunile de cercetare derulate de Centrul de Dezvoltare Academică.

Prezentul material reprezintă **versiunea a doua a propunerii de brand didactic și sistem de asigurare a calității procesului de învățământ din UVT**. Sunt prezentate: *misiunea, valorile, principiile de învățare și predare, comportamente didactice dezirabile și indezirabile, instrumente de asigurare a calității, activități de suport didactic și propuneri de recompensare a prestațiilor didactice exemplare*. Așadar, pentru a ajunge la o formă finală, vă adresăm rugămintea

să reflectați la cele prezentate și să vă exprimați punctul de vedere, astfel încât propunerea să poată fi îmbunătățită și finalizată.

Materialul este pus în dezbaterea publică în perioada **5 august – 11 septembrie 2020**. După această perioadă, o versiunea îmbunătățită pe baza sugestiilor primite de la dumneavoastră, va fi supusă aprobării în Consiliul de Administrație al UVT și în Senatul universității.

Cu aleasă prețuire,

Prorector strategie academică UVT,
Conf. univ. dr. Mădălin Octavian BUNOIU

Glosar selectiv de termeni cheie

- ❖ **Abilitatea** – reprezintă capacitatea de a aplica și de a utiliza cunoștințe pentru a duce la îndeplinire sarcini și pentru a rezolva probleme. Abilitățile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente). Abilitățile se exprimă prin următorii descriptori de genul: aplicare, transfer și rezolvare de probleme, reflecție critică și constructivă, creativitate și inovare.
- ❖ **Antreprenoriatul** – este o formă elevată de implicare civică, definită ca ceva ce se referă la valorificarea oportunităților și ideilor pentru a le transforma în valoare pentru ceilalți. Competența se fundamentează pe creativitate, gândire critică și rezolvare de probleme, inițiativă și perseverență, pe activitatea colaborativă pentru a planifica și gestiona proiecte care au valoare culturală, socială sau financiară. Antreprenoriatul este una dintre competențele cheie promovate de Uniunea Europeană (Comisia Europeană, 2018).
- ❖ **Brand de predare** – model de instruire specific unei instituții de învățământ, aplicabil și adaptabil în cadrul tuturor activităților didactice susținute în universitatea respectivă în mod curent.
- ❖ **Calificarea** – rezultatul formal al unui proces de evaluare și validare, care este obținut atunci când un organism competent stabilește că o persoană a obținut, ca urmare a învățării, rezultate la anumite standarde prestabilite. Calificările dobândite de absolvenții programelor de studii din învățământul superior sunt atestate prin diplome, prin certificate și prin alte acte de studii eliberate numai de către instituțiile de învățământ superior acreditate. Diplomele corespunzătoare programelor de studii universitare sunt înscrisuri oficiale și nu pot fi emise decât de instituțiile acreditate, pentru programele și formele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.
- ❖ **Calități psihometrice** – se referă la construirea și validarea instrumentelor de măsurare din științele socio-umane, asigurând faptul că aceste instrumente reprezintă forme fidele și valide de măsurare.
- ❖ **Caracter formativ** – presupune utilizarea rezultatelor evaluării pentru a oferi feedback și sugestii celor evaluați în vederea îmbunătățirii procesului de învățare.

- ❖ **Competențe** – ansambluri structurate de cunoștințe, abilități/deprinderi și atitudini dobândite/formate prin procesul de învățare (Comisia Europeană, 2018).
- ❖ **Competențe profesionale** – ansambluri de cunoștințe, abilități și atitudini specifice care permit exercitarea unei profesii.
- ❖ **Competențe transversale** – ansambluri de cunoștințe, abilități și atitudini utilizabile în contexte diverse de-a lungul vieții, excedând cadrul specific unei anumite profesii.
- ❖ **Comportamente didactice dezirabile** – reprezintă acțiuni didactice al căror impact pozitiv asupra îndeplinirii obiectivelor educaționale este susținut de dovezi empirice.
- ❖ **Comunități de învățare** – grupuri de persoane care împărtășesc aceleași interese și colaborează pentru a îndeplini nevoi de învățare comune (Kilpatrick, Jones & Barrett, 2003).
- ❖ **Cunoștințele** – rezultatul asimilării de informații prin învățare. Cunoștințele reprezintă ansamblul de fapte, principii, teorii și practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu. Cunoștințele sunt descrise ca fiind teoretice și/sau faptice. Cunoștințele se exprimă prin următorii descriptori: cunoaștere, înțelegere și utilizare a limbajului specific, explicare și interpretare.
- ❖ **Design educațional** – demers de creație didactică ce presupune proiectarea, planificarea, dezvoltarea, implementarea și evaluarea scenariilor de predare-învățare-evaluare.
- ❖ **Dovezi empirice** – dovezi ale eficienței unor practici susținute de metode științifice de investigare a realității. Obiectivul practicilor bazate pe dovezi empirice este eliminarea practicilor neclare sau depășite în favoarea celor mai eficiente, prin trecerea bazei deciziei de la tradiție, intuiție și experiență nesistematică la cercetare științifică întemeiată.
- ❖ **Eșantion aleatoriu** – reprezintă un grup de participanți selectat dintr-o populație în manieră întâmplătoare, în așa fel încât fiecare individ are o șansă egală de a fi parte din eșantion.

- ❖ **Eșantion stratificat** – constituie un grup de indivizi în care se asigură că fiecare subgrup (strat) dintr-o populație este reprezentat adecvat în cadrul întregului eșantion studiat.
- ❖ **Feedback** – oferirea de recomandări asupra unei sarcini realizate cu scopul de a îmbunătăți performanța viitoare.
- ❖ **Format modular** – în esență, presupune parcurgerea în mod succesiv, într-o ordine logică, bine stabilită și argumentată, a fiecărei discipline din cadrul unui program de studii.
- ❖ **Învățarea de profunzime** – reprezintă o strategie de studiu bazată pe extragerea sensului și integrarea informațiilor/abilităților/atitudinilor nou dobândite/formate în structurile mentale existente.
- ❖ **Învățarea de suprafață** – se referă la a studia fără a reflecta asupra celor studiate, doar cu scopul de a atinge un obiectiv imediat (ex.: promovarea examenului).
- ❖ **Învățământ centrat pe student** – reprezintă implicarea activă și responsabilă a studentului în procesul de învățare (Gover, Loukkola și Peterbauer, 2019).
- ❖ **Model de instruire** – set de comportamente didactice menit să faciliteze o interacțiune cadru didactic-educabil eficientă, susținut de teoriile și/sau dovezile empirice din domeniul științelor educației ca având un impact pozitiv asupra rezultatelor educaționale.
- ❖ **Rezultatele învățării** – enunțuri care se referă la ceea ce cunoaște, înțelege și este capabil să facă un cursant la terminarea unui proces de învățare și care sunt definite sub formă de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie.

Introducere

În anul 2019, s-au împlinit 75 de ani de la înființare UVT. În toată această perioadă, UVT s-a dorit a fi o universitate de referință atât din punctul de vedere al dezvoltării cunoașterii prin cercetare, cât și din punctul de vedere al calității educației oferite studenților. La nivel național, în ultima decadă, se simte mai mult ca oricând o accentuare a importanței rezultatelor științifice, relevate de activitatea de cercetare a universitarilor. În UVT, complementar acestei tendințe naționale, se vizează, deopotrivă, și promovarea educației de calitate, reflectată de activitatea didactică a corpului academic al universității. Ca atare, în iulie 2016, în acord cu Programul managerial al Rectorului UVT, prof. univ. dr. Marilen Gabriel PIRTEA, s-a înființat Centrul de Dezvoltare Academică (CDA). CDA a primit misiunea de a susține comunitatea academică din UVT pentru a dezvolta și consolida permanent **o cultură autentică a calității în vederea asigurării unui proces de învățământ universitar modern, centrat pe student și pe dezvoltarea de competențe, precum și fundamentat pe repere științifice actuale.**

În acest context, UVT își propune **construirea unui brand de predare și învățare** în jurul căruia să poată fi elaborat și implementat un sistem coerent de asigurare a calității educației universitare. Acțiunea se bazează pe o reflecție sistematică asupra practicilor didactice curente, a percepțiilor, a concepțiilor și a atitudinilor cadrelor didactice și studenților referitoare la procesul de învățământ din UVT. Scopul acestei reflecții este acela de **a construi împreună o viziune a unui proces de învățământ modern în UVT și de a formula sugestii concrete pentru a acționa în concordanță cu această viziune.** Astfel, ne-am propus să răspundem la următoarele întrebări:

- ✓ *Ce practici didactice avem în UVT?*
- ✓ *Ce concepții și atitudini avem față de activitatea didactică universitară?*
- ✓ *Cum percepem activitatea didactică (a noastră și a celorlalți)?*
- ✓ *Ce și cum putem învăța unii de la alții?*
- ✓ *În ce relație pot fi puse aceste practici, concepții, percepții, atitudini cu cercetarea și teoria de ultimă oră privind educația universitară?*

- ✓ *Ce putem face concret ca să fim mai bine pregătiți pentru provocările viitoare ale educației universitare?*

Cum era și firesc, încercarea noastră de a da un prim răspuns la aceste întrebări s-a bazat pe **două demersuri complementare**: **a)** studiile empirice realizate de către echipa CDA în ultimii ani în UVT și **b)** studiul literaturii internaționale relevante privind educația universitară și formarea didactică a universitarilor. Studiile empirice la care facem referire sunt următoarele:

- ❖ *Analiza impactului programului de formare didactică universitară implementat prin proiectul UNIVERSITARIA – Școală de didactică universitară și cercetare științifică avansată (POSDRU/157/1.3/S/135590):* mai 2014 - decembrie 2015, 91 de participanți.
- ❖ *Ilie, D. M. (2014). An adaption of Gagné's instructional model to increase the teaching effectiveness in the classroom: The impact in Romanian universities. Educational Technology Research and Development, 62:767–794. <https://doi.org/10.1007/s11423-014-9353-6>.*
- ❖ *Rolul CDA în UVT:* iulie 2016, 232 de participanți.
- ❖ *Fișa disciplinei în UVT – practici și percepții asociate:* iulie 2016, 232 de participanți în 11 sesiuni de informare și dezbateri.
- ❖ *Analiza nevoilor de formare profesională a CDU din UVT:* decembrie 2016 - aprilie 2017, 346 de respondenți la chestionar și 83 de participanți la sesiunile de focus grup.
- ❖ *Abordarea învățării de profunzime la studenții UVT:* noiembrie 2017 - iunie 2018, 5903 studenți participanți.
- ❖ *Un instrument de evaluare a cadrelor didactice universitare de către studenți:* noiembrie 2017 - iunie 2018, 3821 de studenți participanți.
- ❖ *Abordarea învățământului centrat pe student la CDU din UVT:* noiembrie 2017 - iunie 2018, 322 de participanți.
- ❖ *Analiza impactului programelor de formare derulate de CDA:* septembrie 2016 - mai 2018, 471 de participanți.
- ❖ *Practici de design educațional și abordare a instruirii în UVT:* iunie - iulie 2018, 104 participanți în 14 sesiuni de focus grup.

Acest material este un rezultat integrat al demersurilor făcute până în prezent și **propune spre dezbateră publică o viziune educațională pentru UVT**. Proiectul educațional este structurat pe **șase capitole**: capitolul **1**: *Procesul de învățământ: misiune, valori și principii*; capitolul **2**: *Designul educațional*; capitolul **3**: *Abordarea instruirii*; capitolul **4**: *Asigurarea calității*; capitolul **5**: *Formarea didactică a personalului academic* și capitolul **6**: *Recompensarea performanțelor didactice*. Cele șase capitole sunt precedate de o sinteză a întregului demers, menită să ofere o imagine de ansamblu. În fiecare capitol, sunt puse în dezbateră **sugestii (comportamentale și atitudinale)** pentru ceea ce ar putea fi o viziune a unui proces de învățământ modern în UVT. Unele dintre sugestiile pe care le veți găsi în acest material vă vor părea banale, pe altele le veți regăsi în practicile dumneavoastră curente, iar, probabil, altele vor părea greu de pus în practică. Indiferent de categoria în care le veți încadra, motivul pentru care ele sunt prezentate este acela că **au în comun** cel puțin următoarele **două caracteristici**: **a)** se regăsesc printre practicile didactice curente din universitatea noastră și **b)** eficiența lor pentru stimularea învățării de profunzime a studenților este susținută de dovezi empirice și teorii actuale privind educația universitară. Mesajul central înspre care se îndreaptă aceste sugestii este următorul:

Predarea nu este (doar) o activitate de transmitere de cunoștințe, ci **o activitate prin care stimulăm curiozitatea studenților și determinăm implicarea și responsabilizarea lor pentru propria învățare**.

Învățarea de profunzime nu este apanajul doar al unora dintre studenți, **orice student poate învăța dacă subiectul este prezentat într-o manieră suficient de atractivă, care să-i trezească interesul**.

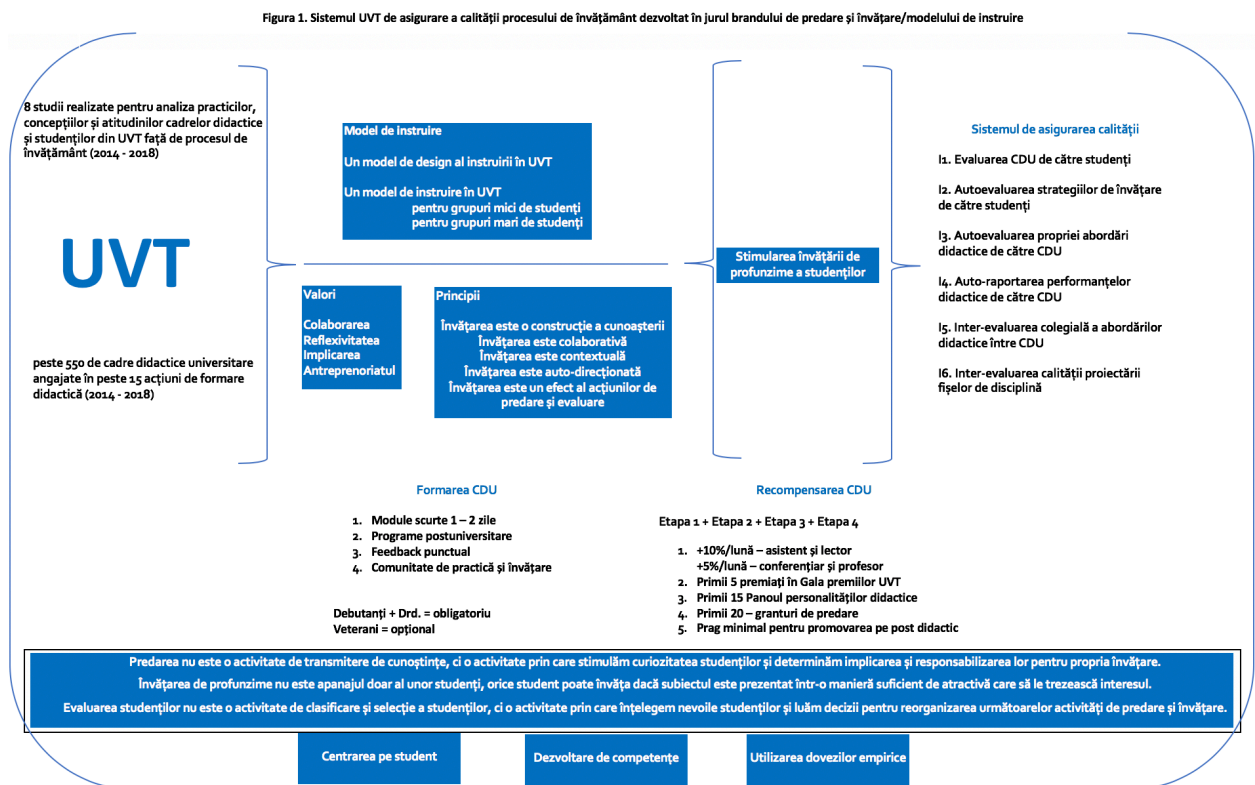
Evaluarea studenților nu este (doar) o activitate de clasificare și selecție a studenților, ci **o activitate prin care înțelegem nevoile studenților și luăm decizii pentru reorganizarea următoarelor activități de predare și învățare**.

Ne dorim un mediu în care **fiecare cadru didactic universitar să predea într-un mod care trezește pasiunea individuală și dezvoltă capacitatea fiecărui student de a-și folosi cele mai bune calități personale pentru a învăța cât mai mult, adoptând un demers de învățare de profunzime**.

Sinteză a viziunii propuse spre dezbatere

Demersul *Brand de predare și învățare pentru UVT*

Demersul de construire a brandului se fundamentează pe două tipuri de activități complementare: **a) studiile empirice** realizate de către echipa CDA în ultimii ani în UVT și **b) studiul literaturii internaționale relevante** privind educația universitară și formarea didactică a universitarilor. Scopul este acela de a dezvolta și consolida permanent o cultură autentică a calității procesului de învățământ universitar din UVT prin elaborarea și implementarea unui **sistem coerent de asigurare a calității educației** universitare în concordanță cu un brand de predare și învățare, fundamentat **a) empiric** prin studiile derulate în UVT și **b) pe repere științifice** de actualitate furnizate de cercetarea și teoria de ultimă oră privind educația universitară.

Sistemul are **6 dimensiuni**, fiecare dintre acestea fiind prezentată în cadrul unui capitol, în continuare. În cadrul a 4 dintre cele 6 capitole/dimensiuni (2, 3, 4 și 5) ale sistemului sunt prezentate, la final, următoarele aspecte: **a) practici recomandate**, **b) practici nerecomandate**, **c) întrebări la care nu știm răspunsul** și **d) bariere**. Figura 1, de mai sus, oferă o privire de ansamblu a întregului sistem de brand

și asigurare a calității propus. Secțiunile redactate cu text alb pe fond albastru corespund modelului de instruire ce ar putea deveni un brand de predare și învățare la UVT, iar cele scrise cu negru pe fond alb țin de sistemul de asigurare a calității, de formarea didactică și de recompensare a prestațiilor instructiv-educative exemplare.

Cadrul teoretic

Adoptarea învățării de profunzime de către studenți implică utilizarea abilităților analitice pentru a înțelege, a căuta sensul celor studiate, a pune în legătură concepte noi cu concepte pe care studentul care învață le are deja (Asikainen & Gijbels, 2017). Adoptarea învățării de profunzime este o **premisă** puternică pentru rezultate școlare bune (Hattie, 2020) și pentru dezvoltarea competențelor transversale/cheie (Warburton, 2003). Studii de prim nivel din literatura internațională (Dinsmore, 2017) susțin că adoptarea învățării de profunzime **poate fi stimulată** prin intervenții asupra unor variabile precum concepțiile, intențiile și strategiile didactice ale personalului academic.

În contextul descris mai sus, în universitatea noastră, ne propunem stimularea **învățării de profunzime** la studenții UVT prin adoptarea și implementarea modelului de design educațional **reflexiv – colaborativ**. Modelul are la bază **conceptul inovativ al învățării reflexiv – colaborative**. Acest concept **este dezvoltat prin combinarea a trei concepte educaționale** (*collective teacher efficacy, collaborative learning și reflexive learning*) **cu efect puternic asupra rezultatelor școlare (Hattie, 2012, 2020)**. Așadar, **miza** noastră este să reușim să stimulăm adoptarea învățării de profunzime de către studenții UVT prin susținerea cadrelor didactice pentru adoptarea și implementarea modelului de design educațional **reflexiv – colaborativ**.

Capitolul 1: Procesul de învățământ – viziunea

Viziunea asupra procesului de învățământ este încadrată în **paradigma** învățământului centrat pe student, dezvoltarea de competențe și utilizarea de dovezi empirice. Acest cadru general este completat de **4 valori** (*colaborarea, reflexivitatea, implicarea și antreprenoriatul*) și **5 principii ale învățării** (învățarea este *colaborativă*, învățarea este *contextuală*, învățarea este *autodirecționată*, învățarea este un *efect* al acțiunilor de predare și evaluare).

Capitolul 2: Designul educațional

Pentru susținerea demersurilor de proiectare a activităților didactice, este propus **modelul reflexiv-colaborativ de design educațional**. Modelul exemplifică un demers de proiectare educațională în **4 etape**, bazat pe **16 întrebări fundamentale** de dezvoltare curriculară și acțiuni ciclice de **reflecție individuală și reflecție colectivă**.

Capitolul 3: Abordarea instruirii

În sprijinul activităților de instruire derulate efectiv în sala de clasă cu studenții, este propus un **model reflexiv-colaborativ de instruire** cu două variante: **a)** pentru abordarea instruirii cu grupurile mari (cursuri) și **b)** pentru grupuri mici (seminare). Pentru fiecare variantă sunt prezentate posibile **momente ale activității** și **comportamente didactice** dezirabile.

Capitolul 4: Asigurarea calității

Asigurarea calității este văzută ca fiind un demers bazat pe **evaluarea calității procesului** de învățământ **în funcție** de modul în care activitățile de instruire derulate în UVT se încadrează în **paradigma educațională** adoptată, respectă **cele 4 valori și cele 5 principii** de învățare propuse. Demersul de evaluare este unul formativ, cu **scopul** de a ajuta cadrele didactice să-și cunoască impactul pe care-l au asupra studenților, astfel încât să poată lua măsuri de creștere a eficienței propriei activități didactice. Totodată, procesul furnizează date pentru următoarele tipuri de **acțiuni**: **a)** oferirea de feedback cadrelor didactice; **b)** oferirea de feedback studenților; **c)** proiectarea și implementarea de activități de formare didactică a personalului academic; **d)** proiectarea și implementarea de activități de consiliere a studenților pentru dezvoltarea abilităților intelectuale în sprijinul unei învățări de profunzime; **e)** recompensarea prestațiilor didactice exemplare. Întreg demersul de evaluare și asigurare a calității se bazează pe utilizarea complementară a **unui set de instrumente** integrate pe **o platformă** informatică dedicată.

Capitolul 5: Formarea didactică a personalului academic

Programele și activitățile de formare didactică (inițială și continuă) a personalului academic din UVT sunt îndreptate spre susținerea și creșterea calității prestației didactice prin oferirea de oportunități de formare, astfel încât cadrele didactice să-și dezvolte competențele de proiectare, organizare și implementare a activității instructiv-educative în acord cu misiunea și principiile procesului de învățământ asumate la nivelul universității. Sunt vizate atât programe de formare de lungă durată (programe postuniversitare), cât și workshopuri de o zi, maximum două.

Capitolul 6: Recompensarea performanțelor didactice

Este propus spre dezbateră un sistem de indicatori de evaluare a prestațiilor didactice, astfel încât cele care corespund cel mai bine viziunii educaționale propuse să poată fi identificate și recompensate. Sistemul se bazează pe interpretarea datelor culese prin instrumentele utilizate în cadrul demersurilor de asigurare a calității educației, propuse în capitolul 4.

Capitolul 1: Procesul de învățământ: misiune, valori și principii

Vizăm un proces de învățământ **centrat pe student și pe dezvoltarea de competențe**, susținut de **utilizarea dovezilor empirice** pentru proiectarea, implementarea și evaluarea instruirii universitare.

Misiunea procesului de învățământ derulat în UVT este aceea de a dezvolta **potențialul fiecărui student**, astfel încât absolventul UVT să poată demonstra **competențe profesionale** solide și competențe **transversale** de colaborare, reflexivitate, implicare în sarcină și antreprenoriat.

Valorile centrale ale procesului didactic din UVT (aplicabile atât cadrelor didactice, cât și studenților) sunt: a) **colaborarea**; b) **reflexivitatea**; c) **implicarea** și d) **antreprenoriatul**.

T1. Valori și exemple de comportamente și atitudini dezirabile asociate

Valoarea de referință	Exemple de comportamente și atitudini dezirabile asociate	
	cadrelor didactice	studenților
Colaborarea	<ul style="list-style-type: none"> • discută cu alți colegi despre parcursul educațional al studenților și despre cum își pregătesc activitățile didactice și cum le implementează pentru a facilita acest parcurs; • caută să-și construiască un grup de persoane suport (colegi, studenți, absolvenți, specialiști în domeniu, oameni de succes în domeniu etc.) cu care să colaboreze în vederea proiectării și implementării activităților didactice universitare; • participă la orele altor colegi și invită alți colegi la propriile ore; • sunt dispuse să primească feedback de la alți colegi și de la studenți și consideră această practică o oportunitate de dezvoltare profesională; 	<ul style="list-style-type: none"> • colaborează cu alți colegi pentru a rezolva sarcini comune, lucrând în echipă; • oferă feedback cadrelor didactice pentru activitatea didactică pe care acestea o desfășoară; • colaborează cu profesorii pentru a implementa proiecte și/sau a îmbunătăți calitatea activităților didactice; • oferă sprijin colegilor și altor studenți pentru rezolvarea sarcinilor pe care aceștia le au.

	<ul style="list-style-type: none"> • construiesc și implică studenții în rezolvarea de sarcini didactice în echipe de lucru. 	
Reflexivitatea	<ul style="list-style-type: none"> • reflectează asupra eficienței strategiilor de instruire folosite, având încredere în potențialul fiecărui student și în faptul că orice student poate progresa; • reflectează asupra rezultatelor propriilor studenți, încercând să înțeleagă ce putea să facă mai bine/altfel în activitatea sa didactică, astfel încât studenții săi să aibă rezultate mai bune; • formulează întrebări de profunzime pe care le adresează studenților; • încurajează comportamentul reflexiv al studenților și formularea de întrebări de către aceștia; • răspunde în timp util și elaborat la întrebările studenților, acordă feedback acestora la cerere și/sau când observă momente oportune în acest sens; • acordă feedback studenților după fiecare activitate de evaluare. 	<ul style="list-style-type: none"> • reflectează asupra informațiilor și a sarcinilor didactice primite; • își pregătește întrebări la care ar dori să afle răspunsul în cadrul activităților didactice la care va lua parte; • reflectează asupra propriilor rezultate, încercând să înțeleagă ce putea să facă mai bine/altfel în activitatea sa de studiu, astfel încât să aibă rezultate mai bune; • reflectează asupra conexiunii dintre informațiile primite și alte informații acumulate anterior sau despre cum poate aplica acele informații în activitate de zi cu zi sau profesională.
Implicarea	<ul style="list-style-type: none"> • se angajează în proiectarea, implementarea și evaluarea activităților didactice, considerând că este o datorie profesională să stimuleze, prin felul în care își desfășoară activitatea didactică, învățarea de profunzime a studenților; • oferă sprijin studenților în învățare, la solicitarea acestora, dar și celor care nu l-au solicitat, dar pe care i-a identificat ca având nevoie de sprijin; • este preocupat de prezența studenților la propriile cursuri și seminare, considerând că e de datoria sa să facă activitățile atractive și utile, astfel încât studenții să-și dorească să participe. 	<ul style="list-style-type: none"> • consideră că este o datorie personală să fie prezent la cursuri și seminare; • este conștient că principalul responsabil de propria învățare este studentul însuși; • dacă nu știe sau nu poate face ceva, consideră că este de datoria lui/ei să ceară ajutor profesorilor și/sau colegilor; • consideră că este o datorie personală să fie la fel de implicat în activitățile de grup ca și ceilalți colegi și, totodată, să stimuleze prin comportamentul său activitatea eficientă în echipa de lucru; • citește materialele de informare recomandate de către cadrele didactice, caută și solicită surse suplimentare de informare; • își asumă responsabilitatea sarcinilor care le revin.
Antreprenoriatul	<ul style="list-style-type: none"> • consideră că este responsabilitatea sa să prezinte studenților exemple concrete de valorificarea a oportunităților, 	<ul style="list-style-type: none"> • consideră că este o datorie personală să valorifice cele studiate prin proiecte menite să contribuie la dezvoltarea

informațiilor și ideilor abordate în cadrul activităților didactice pentru a le transforma în valoare pentru comunitate, ceilalți și/sau propria persoană;

- consideră că este responsabilitatea sa să colaboreze și să invite în fața studenților oameni/modele/activități/afaceri de succes din domeniu;
- consideră că este responsabilitatea sa să le arate studenților cum pot fi persoane de succes în propriul domeniu profesional;
- consideră că este responsabilitatea sa să caute permanent să propună studenților sarcini de lucru noi, concrete și conectate la viața profesională reală a profesiiilor pentru care se pregătesc;
- consideră că este responsabilitate sa să stimuleze, prin activitățile didactice proiectate, creativitatea, inițiativa personală și perseverența studenților.

comunității, bunăstarea semenilor și a propriei persoane;

- consideră că este o datorie personală să cunoască cât mai multe oportunități de afaceri/dezvoltare a comunității ce pot fi deschise în domeniul profesional ales;
 - consideră că este o datorie personală să cunoască cât mai mulți oameni/modele/practici de succes din domeniul profesional ales;
 - consideră că este o datorie personală să se gândească la bunăstarea și prosperitatea semenilor și a propriei persoane, iar deschiderea unei afaceri în domeniul profesional ales este cu siguranță una dintre oportunitățile valide în acest sens;
 - consideră că este o datorie personală să propună teme de discuție/proiecte care să fie conectate la realitatea profesională a specializărilor pentru care studiază și la nevoi reale identificate în societate.
-

Un proces de învățământ eficient este acela în care studenții îndeplinesc obiectivele educaționale stabilite (concretizate în rezultate așteptate ale învățării), dezvoltându-și competențele profesionale și transversale vizate. În acest sens, mecanismul intern al procesului de învățământ prevede **activități de predare și evaluare care au ca obiectiv stimularea învățării de profunzime** a studentului. Pentru proiectarea și implementarea unui astfel de proces se pot avea în vedere următoarele **principii ale învățării**:

Învățarea este o construcție a cunoașterii

Învățarea are loc mai ușor și achizițiile se păstrează mai mult timp, atunci când ceea ce este nou de învățat poate fi legat, construit pe cunoștințele și experiențele anterioare ale celui care învață. Astfel, predarea trebuie să pornească de la ce știi deja cei cărora le predăm și să propună o modalitate de integrare a noilor achiziții în structurile mentale deja existente ale celui/celor care învață.

Învățarea este colaborativă

Învățarea are loc mai ușor când cei care învață sunt stimulați să interacționeze și să învețe unul de la celălalt. Prin colaborare, împărtășirea ideilor și oferirea de sprijin și feedback, studenții înțeleg mai bine subiectul studiat. Astfel, predarea trebuie să ofere oportunități variate de a colabora, de a lucra în echipă pentru a rezolva diverse sarcini, de a pune întrebări unii altora, de a auzi cum gândesc și ce idei au fiecare dintre cei care iau parte la procesul de învățare.

Învățarea este contextuală

Învățarea se produce mai ușor atunci când ceea ce urmează a fi învățat este exemplificat prin introducerea sa într-un context real relevant pentru cel care învață. Astfel, predarea trebuie să propună încă de la început sarcini care au legătură cu profesia viitoare, să extragă exemple relevante din comunitate, mass-media, practica profesională și/sau situații cotidiene relevante.

Învățarea este autodirecționată

Învățarea se produce mai ușor atunci când mintea celui care învață este activă, când cel care învață își planifică, monitorizează și evaluează propria învățare și când acesta recunoaște că este principalul responsabil pentru propria învățare. Astfel, predarea trebuie să se bazeze pe cunoașterea celui care învață și să ofere acestuia oportunități de a-și planifica, a autoevalua și a reflecta asupra propriei învățări, a propriului traseu de învățare.

Învățarea este un efect al acțiunilor de predare și evaluare

Învățarea, predarea și evaluarea sunt elemente ale aceluiași întreg, se determină una pe cealaltă. Învățarea este efectul acțiunilor comune de predare și evaluare realizate de către cadrul didactic și studenții săi. Observă, măsoară, pe cât posibil, efectul acțiunilor tale de predare și evaluare asupra studenților tăi și reflectează, dezbate cu colegii și/sau studenții cum poți să-ți crești acest efect, astfel încât studenții tăi să adopte un demers de învățare de profunzime la disciplina ta!

Capitolul 2: Designul educațional

Orice activitate educațională reușită se bazează pe o **proiectare prealabilă** atentă. Pentru realizarea unei proiectări de calitate, literatura din domeniul educațional ne propune utilizarea modelelor de design educațional (ex.: Negreț-Dobridor, 2008). În general, aceste modele propun o serie de repere pe care cei care au intenția să-și pregătească viitoarea activitate educațională sunt chemați să le utilizeze. În această secțiune, vom propune un asemenea model, denumit **modelul reflexiv-colaborativ de design educațional în UVT**, care ar putea fi folosit pentru elaborarea fișelor de disciplină (chiar și a planurilor de învățământ) aferente programelor de studii din universitatea noastră.

T2. Modelul reflexiv-colaborativ de design educațional în UVT

Etapele demersului de proiectare	Întrebări fundamentale	Întrebări suport	Demers reflexiv-colaborativ
Etapa 1 – Analiza mediului profesional	<ul style="list-style-type: none"> Care sunt profesiile/ocupațiile pentru care pregătesc studenții? Care sunt rolurile și funcțiile pe care le îndeplinesc în mod concret practicienii din profesiile pentru care pregătesc studenții? Care sunt sarcinile și provocările curente pe care le au de rezolvat practicienii din profesiile pentru care pregătesc studenții? 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Cum pot afla mai multe despre profesiile pentru care pregătesc studenții? ✓ Ce categorie/categorii de persoane ar trebui să consult pentru a mă informa cât mai bine despre arealul actual al profesiilor pentru care pregătesc studenții? ✓ Care sunt persoanele-cheie cu care pot lua legătura pentru a mă informa cât mai bine despre arealul actual al profesiilor pentru care mi pregătesc studenții? 	<p>F1.1. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> Alocați-vă timp pentru a medita și a căuta răspunsuri de actualitate la întrebările fundamentale și de suport. Elaborați o hartă conceptuală a informațiilor pe care le aveți. <p>F1.2. Reflecție colectivă</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificați cât mai multe persoane-cheie (acestea nu sunt și cadre didactice universitare) care v-ar putea ajuta să vă îmbogățiți informațiile pe care le aveți deja din faza anterioară. Cooptați cel puțin două persoane dintre cele identificate și dezbateti împreună cu acestea

Etapile demersului de proiectare	Întrebări fundamentale	Întrebări suport	Demers reflexiv-colaborativ
			răspunsurile la întrebările fundamentale.
			F1.3. Reflecție individuală
			<ul style="list-style-type: none"> • Reflectați asupra informațiilor culese în fazele anterioare și elaborați o hartă conceptuală a profesiilor pentru care vă pregătiți studenții, asociindu-le rolurile, funcțiile, sarcinile și provocările identificate.
Etapa a 2-a – Analiza posibilelor interacțiuni dintre arealul științific al disciplinei și mediul profesional	<ul style="list-style-type: none"> • Cum pot, prin disciplina pe care o predau, să contribui la pregătirea unor specialiști / profesioniști buni în profesiile identificate în prima etapă? • Care este relația disciplinei mele cu celelalte discipline din planul de învățământ? • Cum evit suprapunerile cu alte discipline? • Cum pot valorifica la disciplina mea ceea ce studenții au/fac la alte discipline? • Ce sarcinii didactice comune cu alte discipline aş putea elabora împreună cu alți colegi? 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Cum pot afla mai multe despre rolul disciplinei în planul de învățământ? ✓ Ce colegi mă pot ajuta în a înțelege mai bine rolul disciplinei pe care o predau? 	<p>F2.1. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alocați-vă timp pentru a medita și a căuta răspunsuri de actualitate la întrebările fundamentale și de suport. • Realizați o hartă conceptuală a informațiilor pe care le aveți. • Realizați o singură hartă conceptuală, folosind informațiile din prima etapă și din această fază a celei de a doua etape. <p>F2.2. Reflecție colectivă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificați cât mai mulți colegi care v-ar putea ajuta să înțelegeți cât mai bine rolul disciplinei predate (colegii pe care îi aveți în vedere pot fi de grade diferite, specializări diferite, de la facultăți diferite, din UVT sau din altă universitate). • Nu este necesar ca acești colegi să fie specialiști desăvârșiți în disciplina

Etapile demersului de proiectare	Întrebări fundamentale	Întrebări suport	Demers reflexiv-colaborativ
			<p>predată, sunteți dumneavoastră deja, important este să vă fie complementari (ex.: predau la discipline ce sunt în plan înaintea celei pe care o predați dvs., după cea pe care o predați dvs., au mult mai multă sau mult mai puțină experiență de predare, au mai multă sau mai puțină experiență profesională sau didactică etc.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cooptați cel puțin trei persoane (colegul care este responsabil de activitățile de seminar/laborator trebuie să facă parte din echipa de reflecție) dintre cele identificate și dezbateți împreună cu acestea răspunsurile la întrebările fundamentale, utilizați în cadrul discuției harta conceptuală elaborată anterior. <p>F2.3. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflectați asupra informațiilor culese în fazele anterioare și elaborați o hartă conceptuală a disciplinei în care să evidențiați posibilele interacțiuni dintre arealul științific al disciplinei pe care o predați și mediul profesional, dar și relația disciplinei dumneavoastră cu celelalte

Etapele demersului de proiectare	Întrebări fundamentale	Întrebări suport	Demers reflexiv-colaborativ
			din cadrul planului de învățământ.
Etapa a 3-a – Prima fază a elaborării fișei disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Ce competențe vor dezvolta studenții la finalul activităților didactice? • Care sunt scopul și obiectivele disciplinei? • Sunt sigur că pentru fiecare obiectiv și/sau rezultat al învățării propus am metode de predare, conținut științific și metode de evaluare adecvate? • Cum proiectez activități prin care să determin studenții să adopte comportamente asociate cu cele 4 valori ale procesului educațional din UVT (colaborarea; reflexivitatea; implicarea și antreprenoriatul)? • Am alocat spațiu în fișa disciplinei pentru un prim curs introductiv și pentru cel puțin un curs/seminar recapitulativ la final? • Metodele pe care le propun stimulează activitatea studentului, sunt concordante cu valorile și cu principiile brandului UVT? 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Am nevoie de ajutor pentru elaborarea fișei disciplinei? ✓ Cunosc și știu să utilizez Ghidul CDA pentru elaborarea și utilizarea fișei disciplinei? 	<p>F3.1. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alocați-vă timp să studiați Ghidul CDA pentru elaborarea și utilizarea fișei disciplinei. • Elaborați o primă schiță a fișei disciplinei, folosind Ghidul CDA și hărțile conceptuale elaborate în etapele anterioare ale procesului de design educațional. • Reflectați la cât de mult reușiți, prin felul în care vă proiectați fișa disciplinei, să proiectați activități prin care să determinați studenții să adopte comportamente asociate cu cele 4 valori ale procesului educațional din UVT (colaborarea; reflexivitatea; implicarea și antreprenoriatul). <p>F3.2. Reflecție colectivă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Invitați cât mai mulți colegi să vă ofere feedback pe fișa elaborată (nu ezitați să includeți între aceștia colaboratori ai CDA). • Dezbateți fișa disciplinei cu un student care a promovat în anii precedenți disciplina pentru care elaborați fișa și cu colegul care va ține activitățile de seminar (dacă țineți dvs. atât cursul, cât și seminarul, atunci

Etapile demersului de proiectare	Întrebări fundamentale	Întrebări suport	Demers reflexiv-colaborativ
			<p>invitați un alt coleg sau un colaborator CDA).</p> <p>F3.3. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflectați asupra informațiilor culese în fazele anterioare și elaborați fișa disciplinei.
<p>Etapa a 4-a – Finalizarea fișei disciplinei</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reflectă felul în care am elaborat fișa disciplinei o abordare centrată pe student și dezvoltare de competențe? • Activitățile proiectate și notate în fișa disciplinei oferă oportunități pentru a dezvolta competențele transversale asociate cu cele 4 valori ale procesului educațional din UVT (colaborarea; reflexivitatea; implicarea și antreprenoriatul)? • Așteptările mele și ale studenților sunt reflectate în fișa disciplinei? • Fiecare obiectiv din fișa disciplinei are asociat un conținut științific adecvat, metode de predare și evaluare corespunzătoare? • Toate cele ce urmează a fi abordate în cadrul disciplinei sunt utile și în concordanță cu provocările concrete ale 	<p>✓ Ce aspecte din ceea ce am scris deja în fișa disciplinei pot negocia cu studenții și ce nu?</p>	<p>F4.1. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alocați-vă timp să pregătiți primul curs, în care să dezbateți cu studenții dvs. fișa disciplinei. • Formulați întrebări concrete la care doriți să aveți un răspuns din partea studenților. • Notați-vă ce este esențial ca studenții dvs. să știe după dezbaterile fișei, ce nu se poate negocia cu ei și ce puteți negocia din felul în care ați gândit deja implementarea activităților didactice. <p>F4.2. Reflecție colectivă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trimiteți fișa disciplinei în avans studenților și cereți-le să o studieze pentru a participa activ la primul curs (includeți în mesaj și întrebările la care doriți răspuns din partea studenților). • Supuneți fișa disciplinei dezbaterii cu studenții. • Asigurați-vă că la dezbateri participă și colegul care va susține activitățile de seminar.

Etapele demersului de proiectare	Întrebări fundamentale	Întrebări suport	Demers reflexiv-colaborativ
	unui specialist în domeniile profesionale pentru care pregătesc studenții?		<p>F4.3. Reflecție individuală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflectați asupra informațiilor culese în dezbaterile cu studenții și elaborați forma finală a fișei disciplinei.

Practici recomandate (Așa DA!)

1. formulați obiectivele disciplinei astfel încât fiecare obiectiv să poată corespunde unui rezultat concret de învățare (util în viața reală profesională viitoare a studenților);
2. folosiți rezultatele învățării dorite ca punct de plecare pentru proiectarea activităților didactice;
3. folosiți principiile învățării (învățarea contextuală, constructivă, colaborativă, autodirijată și efect al acțiunilor de predare și evaluare) și valorile procesului de învățământ din UVT (colaborarea; reflexivitatea; implicarea și antreprenoriatul) ca un ghid pentru proiectarea activităților de învățare;
4. asigurați-vă că toate activitățile de învățare și evaluare compun un tot unitar care permite realizarea și evaluarea/validarea tuturor rezultatelor concrete de învățare dorite;
5. proiectați activități de învățare și evaluare corespunzătoare fiecărui obiectiv al disciplinei;
6. nu ezitați să colaborați cu alți colegi de la alte discipline în proiectarea disciplinei pe care o predați dumneavoastră și să gândiți rezultate concrete de învățare comune pentru mai multe discipline;
7. implicați studenții în proiectarea educației, considerați că proiectați o educație pentru o nouă generație;
8. proiectați disciplina astfel încât să solicitați studiul individual și colectiv al studenților și în afara orelor de curs/seminar/laborator;
9. gândiți evaluarea disciplinei dumneavoastră ca pe un mijloc de a stimula studenții să învețe pe parcurs;

10. utilizați modelul reflexiv-colaborativ de design educațional în UVT ca un cadru minimal de bună practică pentru a proiecta activitățile didactice (fișa disciplinei) pe care doriți să le aveți cu studenții dumneavoastră.

Practici nerecomandate (Așa NU!)

1. să elaborați singur fișa disciplinei;
2. să porniți în elaborarea fișei disciplinei de la conținutul științific;
3. să considerați conținutul științific ca fiind cel mai important element al procesului de instruire;
4. să proiectați evaluarea studenților doar ca o secvență de final în urma căreia studenții dumneavoastră sunt notați și, ca atare, promovați sau nu;
5. să evaluați dobândirea doar a unui sau a câtorva dintre rezultatele așteptate ale învățării (obiectivele), nu a tuturor;
6. să considerați notele un feedback suficient pentru studenții dumneavoastră, acestea sunt cel mai slab feedback cu putință;
7. să utilizați modelul reflexiv-colaborativ de design educațional în UVT ca un șablon algoritmic obligatoriu, fiți creativ în utilizarea lui.

Întrebări la care nu știm răspunsul

1. Se impune cu adevărat revizuirea actualului format al fișei disciplinei? De ce? Cum?
2. Care sunt cele mai bune modalități de stimulare a colaborării între colegii din UVT pentru proiectarea și implementarea activităților didactice din universitate?

Bariere în fața implementării practicilor recomandate

1. numeroase cadre didactice percep fișa disciplinei ca fiind un document pur birocratic și, ca atare, acordă o importanță scăzută elaborării acesteia;
2. se pare că actualul proces instructiv-educativ din UVT este preponderent centrat pe transmiterea și evaluarea de cunoștințe;

3. avem o convergență bună între cunoștințele transmise și cerințele formulate în activitatea de evaluare a studenților, dar mai puțin între acestea și obiectivele instruirii, respectiv strategiile de instruire folosite;
4. proiectarea, implementarea și evaluarea activităților didactice este percepută, în general, ca un demers individual al titularului de curs/seminar/laborator.

Capitolul 3: Abordarea instruirii

Pentru suportul unei bune proiectări a interacțiunii directe cu studenții și pentru implementarea efectivă a activităților didactice, în literatura din domeniul educației întâlnim modele de instruire (ex.: Ilie, 2014; Managan și Marzano, 2014). Aceste modele sunt centrate pe recomandarea unor seturi de comportamente didactice, care sunt susținute de teoriile și dovezile empirice din educație ca având un impact pozitiv asupra rezultatelor școlare (Hattie, 2009, 2012; Hattie și Yates, 2014; Schneider și Preckel, 2017). În continuare, vă prezentăm un asemenea set comportamental, ce ar putea constitui un standard didactic minimal pentru activitățile didactice din UVT. Vom denumi acest set comportamental **model reflectiv-colaborativ de instruire**. Modelul include comportamente didactice cu aplicabilitate mare, utilizabile în acțiuni educaționale cât mai diverse, astfel încât pot fi folosite în aproape toate contextele de formare specifice diferitelor facultăți ale UVT.

T3. Modelul reflexiv-colaborativ de instruire pentru grupe mari de studenți (cursuri)

Momentul activității	Comportament didactic recomandabil
Debutul activității	<ul style="list-style-type: none"> • nu uitați să salutați grupul de studenți; • alocați-vă 5 minute în care să îi întrebați care este starea lor de spirit din ziua respectivă și împărtășiți-le starea dumneavoastră de spirit;
Anunțarea temei și a obiectivelor	<ul style="list-style-type: none"> • precizați cu claritate titlul cursului din acea zi și plasați-l în contextul general al disciplinei (ex.: faceți legături cu cele discutate în cursurile anterioare, precizați ce va urma și care este rolul a ceea ce discutați în ziua respectivă în contextul disciplinei); • precizați ce vor ști (obiectivele) studenții la finalul activității și asociați aceste obiective cu rezultate concrete de învățare; • prezentați studenților activitățile de învățare în care vor fi angrenați și asociați-le cu obiectivele și rezultatele concrete de învățare așteptate (este de dorit ca lista acestora să fie vizibilă pe tot parcursul activității);
Stimularea atenției și a implicării	<ul style="list-style-type: none"> • pentru a începe o activitate (din cele anunțate anterior), adresați o întrebare care intrigă, care poate stârni curiozitatea; • cereți studenților să precizeze întrebările la care ar dori să afle răspunsul pe parcursul activității care tocmai începe (aduceți-le aminte că la finalul cursului trecut le-ați cerut să studieze un anume material și să formuleze întrebări la care ar dori să afle răspunsul), notați-le pe tablă; • ajutați studenții să formuleze întrebări relevante dacă nu sunteți mulțumit de cele formulate;
Prezentarea informației științifice	<ul style="list-style-type: none"> • prezentați informația într-o ordine logică; • faceți conexiuni referitoare la cunoștințele anterioare ale studenților;

	<ul style="list-style-type: none"> • utilizați imagini, grafice și/sau scheme (este de dorit să realizați treptat schemele, în fața grupului de studenți, decât să le prezentați complete); • utilizați, pe cât posibil, statistici interesante și informații captivante (care contrazic sau pun sub semnul întrebării logica primară, informațiile comune); • evidențiați conceptele centrale nou introduse, dar și pe cele anterioare pentru a face legătura între cunoștințele anterioare ale studenților și cele noi;
Contextualizarea	<ul style="list-style-type: none"> • folosiți povestea/poveștile cu rol de context al învățării; • exemplificați aplicabilitatea informațiilor științifice noi în contexte profesionale reale (utilizați atât exemple pozitive – de tipul <i>așa da</i>, dar și exemple negative – de tipul <i>așa nu</i>); • folosiți exemple din viața reală, curentă sau locală pentru a transpune teoria în practică;
Reflecția	<ul style="list-style-type: none"> • reluați întrebările formulate anterior în momentul <i>Stimularea atenției și implicării</i> și dezbateți-le cu grupul; • introduceți întrebări/itemi de tipul adevărat/fals; • prezentați un studiu de caz/o situație ce presupune o dilemă de natură etică ce are legătură cu disciplina; • solicitați studenților să reflecteze la utilitatea informațiilor primite în contexte reale profesionale și de viață cotidiană (Ce credeți despre...? Gândiți-vă la următorul aspect....); • utilizați teste scurte (5-10 min), după care dezbateți și argumentați împreună cu grupul de studenți răspunsurile (ori cereți-le să discute, într-un prim moment, răspunsurile în perechi sau în grupe de maximum 3); • supuneți o problemă (mai multe) spre rezolvare, în manieră individuală sau în grup (maximum 3 studenți/grup), și dezbateți apoi soluțiile propuse de către studenți;
Stimularea retenției	<ul style="list-style-type: none"> • dați 5 minute studenților în care să-și revizuiască notițele, după care cereți-le să spună ce au adăugat față de ce au notat inițial; • cereți să sintetizeze în scris principalele 3 aspecte discutate; • utilizați brainstormingul pentru a sintetiza împreună cu grupul cele discutate; • realizați o hartă conceptuală a celor discutate, implicați studenții în finalizarea acesteia; • faceți conexiunea celor sintetizate cu obiectivele și rezultatele de învățare propuse la începutul activității;
Încheierea activității	<ul style="list-style-type: none"> • anunțați tema pe care o veți aborda la următoarea întâlnire; • specificați clar ce material trebuie studiat de către studenți pentru următoarea întâlnire și formulați cel puțin două întrebări la care trebuie să caute răspunsul pe baza materialului respectiv (aveți grijă ca întrebările să nu fie banale, ci întrebări de profunzime); • transmiteți studenților că vă așteptați ca ei să vină la următoarea întâlnire cu cel puțin 2 întrebări (notate pe caietul lor de notițe) la care vor să afle răspunsul;

- alocați câteva minute pentru a felicita studenții cei mai implicați și, în general, orice comportament care vă doriți să fie cât mai frecvent în timpul activităților dumneavoastră cu studenții;
- alocați-vă timp pentru a dezaproba (dacă este cazul) comportamentele care vă doriți să nu se mai repete în timpul activităților cu studenții (nu nominalizați în public studenții care au avut aceste comportamente, scopul nu este să etichetați pe cineva, ci să descurajați repetarea comportamentelor nedorite; dacă se impune, puteți avea o discuție individuală cu cel/cei care repetă asemenea comportamente);
- cereți studenților să vă dea feedback referitor la comportamentul didactic și reflectați asupra lui, transmiteți în cadrul întâlnirii viitoare ce veți adopta din feedbackul lor și ce nu (și de ce/motivați).

Notă

¹ Nu vă propuneți multe obiective pentru un curs, conduceți-vă după expresia latină *Non multa, sed multum*. Abordarea unui număr de 3 până la 5 obiective într-un curs poate fi de multe ori mai mult decât suficientă.

² Momentele de instruire notate cu **bold** pot fi/sunt abordate ca momente singulare la nivelul unei activități și este de dorit utilizarea tuturor comportamentelor dezirabile asociate în cadrul unui curs;

³ Momentele de instruire notate cu font simplu (fără bold) pot fi/sunt repetitive; pentru fiecare obiectiv propus, grupul de studenți poate fi trecut prin acest demers instructiv secvențial (Stimularea atenției și implicării → Prezentarea informației științifice → Contextualizarea → Reflecția → Stimularea retenției).

⁴ În ceea ce privește momentele de instruire notate fără bold, nu este necesar să adoptați în cadrul unui curs toate comportamentele dezirabile asociate, ci realizarea fiecărui moment (pentru fiecare obiectiv propus) prin cel puțin unul dintre comportamentele asociate exemplificate sau altele similare cu acestea, pe care dumneavoastră le considerați potrivite.

T4. Modelul reflexiv-colaborativ de instruire pentru grupe mici de studenți (seminare/laboratoare)

Momentul activității	Comportament didactic recomandabil
Debutul activității	<ul style="list-style-type: none"> • nu uitați să salutați grupul de studenți; • alocați-vă 5 minute în care să îi întrebați care este starea lor de spirit din ziua respectivă și împărtășiți-le starea dumneavoastră de spirit;
Anunțarea temei și a obiectivelor	<ul style="list-style-type: none"> • prezentați studenților sarcinile practice pe care le vor avea de abordat în acea zi și asociați-le cu obiectivele și rezultatele concrete de învățare așteptate (este de dorit ca lista acestora să fie vizibilă pe tot parcursul activității); • plasați aceste activități în contextul general al disciplinei (ce s-a făcut înainte, ce urmează după și care este rolul a ceea ce faceți în ziua respectivă în contextul disciplinei, inclusiv o conexiune curs – seminar/laborator);
Reflecția individuală	<ul style="list-style-type: none"> • prezentați pentru fiecare sarcină practică anunțată anterior ce rezultate de învățare trebuie să aibă un student în urma rezolvării acesteia; • specificați în mod clar cât timp are la dispoziție un student pentru a reflecta și a lucra individual pe sarcină; • cereți studenților ca înainte de a începe să lucreze efectiv pe sarcina primită să facă un inventar al cunoștințelor anterioare de care au nevoie pentru a rezolva sarcina (această listă de cunoștințe anterioare va fi notată pe caietul de lucru);

Reflecția colectivă	<ul style="list-style-type: none"> • alocați fiecărui student o sarcină practică (desigur, o sarcină poate fi abordată independent de către mai mulți studenți); • fiți atent la modul în care lucrează fiecare student și interveniți pentru a-i ajuta la nevoie; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • după ce timpul alocat pentru activitatea individuală a expirat, grupați studenții în echipe de câte trei, având grijă ca cei care compun aceeași grupă de lucru să fi avut de rezolvat aceeași sarcină practică; • asigurați-vă că fiecare dintre membrii grupului de lucru are o responsabilitate precisă (ex.: coordonator, raportor și reflexiv – cel care stimulează reflecția în grup prin întrebări); • specificați în mod clar cât timp au la dispoziție pentru a reflecta și a lucra pe sarcină; • reiterateți ce rezultate de învățare trebuie să aibă un grup în urma rezolvării sarcinii la care lucrează; • cereți studenților ca înainte de a începe să lucreze efectiv pe sarcina primită să facă un inventar comun al cunoștințelor anterioare de care au nevoie pentru a rezolva sarcina (dacă apar propuneri singulare, cel care le-a propus trebuie să le argumenteze și să primească consensul celorlalți); • fiți atenți la modul în care lucrează fiecare grupă și acordați sprijin la cerere;
Raportarea rezultatelor	<hr/> <ul style="list-style-type: none"> • după expirarea timpului de lucru pe grupe, prezentați în mod clar modalitatea de raportare a rezultatelor în plen; • precizați clar timpul pe care îl au la dispoziție și monitorizați încadrarea în timp, nu admiteți depășiri; • stabiliți împreună cu studenții ordinea prezentărilor; • cereți studenților să fie atenți, să-și noteze, pentru a putea dezbate pe subiectul fiecărei prezentări, următoarele: întrebări de clarificare, ce au învățat din prezentarea colegilor, observații și sugestii pentru colegi în vederea îmbunătățirii activității; • dezbateți împreună cu grupul pe marginea fiecărei prezentări și oferiți feedback constructiv fiecărei echipe de lucru, astfel încât aceasta să-și poată îmbunătăți rezultatul obținut;
Reflecția colectivă	<hr/> <ul style="list-style-type: none"> • sintetizați împreună cu întreg grupul activitatea desfășurată, prin enumerarea unor elemente de genul: important de reținut; important de meditat; propuneri pentru activități practice viitoare etc.;
Încheierea activității	<hr/> <ul style="list-style-type: none"> • anunțați tema pe care o veți aborda la următoarea întâlnire; • transmiteți studenților cum trebuie să se pregătească pentru următoarea întâlnire; • alocați câteva minute pentru a felicita studenții cei mai implicați și, în general, orice comportament care vă doriți să fie cât mai frecvent în timpul activităților cu studenții; • alocați-vă timp pentru a dezaproba (dacă este cazul) comportamentele care vă doriți să nu se mai repete în timpul activităților cu studenții;

- cereți studenților să vă dea feedback referitor la comportamentul didactic și meditați asupra lui, spuneți-le în cadrul întâlnirii viitoare ce veți adopta din feedbackul lor și ce nu (și de ce/motivați).

Notă

¹ Modelul de instruire adresat desfășurării activităților cu grupe mici de studenți are caracter de algoritm, astfel că pentru o implementare cât mai eficientă se recomandă aplicarea tuturor momentelor activității în ordinea specifică recomandată și utilizarea cât mai multor comportamente dezirabile/recomandate asociate unui moment de instruire.

² Desigur, abordarea modelului de instruire pentru grupe mici într-o manieră creativă este de dorit (spre exemplu, prin adăugarea unor comportamente dezirabile mai adecvate situațiilor concrete întâlnite ori prin inserarea unor momente de instruire noi între momentele recomandate), dar această abordare trebuie să țină cont de implementarea activităților în acord cu principiile învățării (învățarea este o construcție a cunoașterii, învățarea este colaborativă, învățarea este contextuală, învățarea este autodirecționată, învățarea este un efect al acțiunilor de predare și evaluare) și valorile de instruire (colaborarea; reflexivitatea; implicarea și antreprenoriatul).

³ Este de preferat ca sarcinile practice propuse spre rezolvare în cadrul activităților de seminar să plaseze, pe cât posibil, studenții într-un rol/context real.

Practici recomandate (Așa DA!)

1. utilizați modelul reflexiv-colaborativ de instruire în UVT ca un cadru minimal de bună practică pentru a interacționa cu studenții dumneavoastră în cadrul activităților didactice și fiți creativ în utilizarea lui;
2. adresați-vă studenților pe nume; dacă acest comportament vă este dificil fără ecusoane, cereți-le ca la ora dumneavoastră să aibă în fața lor un ecuson/o foaie de hârtie cu numele;
3. creați un mediu deschis de interacțiune cu studenții, astfel încât aceștia să se simtă confortabil să-și exprime ideile și să răspundă sau să pună întrebări;
4. folosiți și permiteți utilizarea tehnologiei în sala de curs/seminar într-un mod care se potrivește stilului dumneavoastră de predare;
5. discutați (cel puțin lunar) cu ceilalți colegi despre cum abordați interacțiunea cu studenții, despre reușitele dumneavoastră în acest sens, dar și despre problemele întâmpinate;
6. evaluați progresul studenților pe parcursul semestrului și folosiți informațiile pentru a le da feedback și pentru a reflecta asupra eficienței activității dumneavoastră de predare;
7. porniți de la premisa că rezultatele studenților dumneavoastră reflectă (și) calitatea prestației didactice pe care o aveți;

8. creați activități de învățare care să determine studenții să se implice în învățare, insistați cu restructurarea acestor tipuri de activități până ce reușiți să determinați implicarea cât mai multor studenți;
9. alocați timp pentru rezolvarea oricărei sarcini pe care o solicitați și respectați-l întocmai;
10. monitorizați progresul studenților și alocați-vă timp să oferiți feedback;
11. încurajați reflecția personală și în grup/echipă de lucru prin sarcinile adresate studenților, nu vă mulțumiți cu răspunsuri simple și/sau incomplete;
12. prezentați studenților utilitatea în viața profesională reală a ceea ce vreți să-i învățați;
13. stimulați și susțineți ideile și eventualele inițiative civice și antreprenoriale ale studenților dumneavoastră.

Practici nerecomandate (Așa NU!)

1. să utilizați modelul reflexiv-colaborativ de instruire în UVT ca un șablon;
2. să abordați predarea ca o livrare de conținuturi;
3. să considerați evaluarea studenților un scop în sine și nu un mijloc pentru a stimula învățarea;
4. să folosiți numai metode centrate pe activitatea profesorului;
5. să folosiți prezentările PowerPoint ca suport de lectură în fața studenților;
6. să folosiți exemplul personal în contexte nerelevante pentru ceea ce predați.

Întrebări la care nu știm răspunsul

1. Cât de potrivite sunt recomandările modelului reflexiv-colaborativ de instruire pentru activitățile desfășurate cu un singur student, specifice unor specializări din UVT (ex. muzică, actorie etc.)?

Bariere în fața implementării practicilor recomandate

1. asumarea insuficientă de către studenți a responsabilității pentru propriul proces de învățare;
2. înmatricularea unor studenți care nu dețin abilități academice ridicate;

3. unele cadre didactice percep susținerea studenților în activitatea de învățare ca fiind o practică nespecifică unui cadru didactic universitar, considerând că printr-o astfel de abordare se apropie de specificul învățământului preuniversitar;
4. unele cadre didactice percep activitatea de cercetare ca fiind mai importantă pentru managementul universității decât predarea și, în acest caz, se concentrează pe cercetare, neglijând sau minimalizând activitatea de predare.

Capitolul 4: Asigurarea calității

Obiectivul principal al procesului de asigurare a calității instruirii în UVT este acela de a colecta informații relevante pentru a putea oferi feedback constructiv cadrelor didactice și studenților față de propria activitate, în vederea stimulării reflecției personale și a colaborărilor (intercolegiale, dar și între cadre didactice și studenți) pentru îmbunătățirea constantă a prestațiilor didactice ale personalului academic și a strategiilor de învățare ale studenților. În acest sens, informațiile colectate prin demersurile aferente procesului de asigurare a calității instruirii vor sta la **baza a cinci demersuri complementare**:

- a) oferirea de feedback cadrelor didactice;
- b) oferirea de feedback studenților;
- c) proiectarea și implementarea de activități de formare didactică și consiliere a personalului academic;
- d) proiectarea și implementarea de activități de consiliere a studenților pentru dezvoltarea abilităților intelectuale în sprijinul unei învățări de profunzime;
- e) recompensarea prestațiilor didactice care corespund cel mai bine viziunii UVT în ceea ce privește un învățământ centrat pe student și dezvoltare de competențe.

Demersurile de proiectare și implementare a acțiunilor de asigurare a calității instruirii în UVT se bazează pe respectarea următoarelor **principii**:

- a) evaluarea calității procesului de învățământ are caracter formativ și scopul de a ajuta cadrele didactice să-și cunoască impactul pe care-l au asupra studenților, astfel încât să poată lua măsuri de creștere a eficienței propriei activități didactice;
- b) evaluarea calității procesului de învățământ în UVT se face prin următoarele acțiuni:
 - b.1.) evaluarea prestației didactice a personalului academic de către studenți;
 - b.2.) autoevaluarea prestației didactice;
 - b.3.) interevaluarea colegială a prestației didactice;
 - b.4.) analiza documentelor de proiectare didactică (ex.: fișa disciplinei);
 - b.5.) analiza comportamentului de învățare al studenților;
 - b.6.) evaluarea de către manager (ex.: director de departament, decan etc.).

c) metodologia de evaluarea a calității procesului de învățământ și instrumentele aferente au un fundament științific consistent și de actualitate prin ancorare în literatura internațională relevantă și, totodată, instrumentele dovedesc calități psihometrice solide;

d) metodologia de evaluarea a calității procesului de învățământ este construită pentru a identifica gradul de implementare al modelului de instruire adoptat de UVT.

Pentru **transpunerea operațională** a celor prezentate propunem următoarele:

I. utilizarea unui instrument de evaluare a prestației didactice de către studenți, fundamentat și validat științific (ex.: Devlin și Samarawickrema, 2010; Marsh 1982, Spooren, Brockx, și Mortelmans, 2013) și ancorat în modelul de instruire propus ca brand de predare al UVT;

II. realizarea unei campanii semestriale de conștientizare în rândul studenților a importanței evaluării de către aceștia a prestației didactice a personalului academic;

III. utilizarea unui instrument de evaluare a comportamentului de învățare al studenților (rezultatele vor fi utilizate pentru a oferi feedback studenților și cadrelor didactice și pentru a corela comportamentul de învățare al studenților cu prestația didactică a personalului academic), centrat în jurul conceptului de învățare de profunzime (Biggs, Kember și Leung, 2001);

IV. introducerea evaluării prestației didactice de către studenți (și) la mijloc de semestru, prin aplicație online și eșantion aleatoriu, în care un student este repartizat pentru a evalua cel mult două cadre didactice, plus opțiunea de a evalua altele (câte dorește);

V. transmiterea feedbackului către fiecare cadru didactic evaluat în cel mult două săptămâni de la evaluare, acesta incluzând în mod obligatoriu scorul cadrului didactic și sugestii pentru îmbunătățirea activității didactice (acolo unde este cazul);

VI. elaborarea unei metodologii-cadru pe baza căreia să se realizeze procesul de interevaluare colegială a prestației didactice;

VII. elaborarea unei metodologii care să propună repere de autoevaluare a prestației didactice și reflexivitate asupra propriului demers didactic, bazată pe autoevaluarea comportamentului didactic centrat pe activitatea studentului (ex.: Trigwell și Prosser, 1996, 2004, 2005);

VIII. pentru diminuarea caracterului formal al interevaluărilor și al autoevaluărilor, propunem ca la nivelul fiecărui departament din UVT, începând cu a doua jumătate a fiecărui semestru, în

cadrul ședințelor de departament să fie prezentate rapoartele de auto- și interevaluare ca inputuri pentru dezbateri pe teme de didactică universitară (1. acest demers vizează stimularea discuțiilor pe teme didactice între colegi și dezvoltarea unui comportament reflexiv al cadrului didactic din UVT cu privire la activitatea didactică universitară și eficiența acesteia; 2. la cel puțin una dintre aceste ședințe de departament va fi invitat prorectorul UVT responsabil cu strategia academică sau un reprezentant al acestuia);

IX. includerea criteriilor de evaluare a prestației didactice în metodologia de evaluare anuală a rezultatelor și performanțelor profesionale individuale obținute de personalul didactic și de cercetare din UVT.

Toate instrumentele care vor compune setul de elemente de asigurare a calității procesului de învățământ în UVT vor fi puse în **dezbatere publică** la nivelul comunității academice înainte de a fi adoptate și introduse în sistemul de asigurare a calității.

Pentru ca procesul de asigurarea a calității să-și atingă principalul obiectiv, acela de a fi un demers cu caracter de suport formativ pentru cadrele didactice și studenții universității, oferind feedback în timp real, instrumentele de asigurare a calității vor fi integrate într-o **platformă IT de asigurare a calității la UVT**. Această platformă va fi necesar să aibă următoarele caracteristici:

Secțiunea intrări a platformei de asigurare a calității:

- ❖ să permită elaborarea ori importarea directă din format Word sau Excel, de către personalul care va administra platforma, de instrumente de cercetare, tip chestionar, cu toată gama de itemi posibili;
- ❖ să importe (și să permită și preluarea ori ajustarea manuală a acestora) din softurile UVT programele de studii, disciplinele de studiu, grupele de studiu, cadrele didactice care susțin disciplinele și să facă o corespondență corectă între acestea;

- ❖ să poată să construiască un eșantion aleatoriu de studenți respondenți pentru fiecare cadru didactic și un eșantion stratificat în funcție de caracteristicile de intrare: programul de studii, disciplina, anul de studiu, genul studentului;
- ❖ să poată trimite e-mail studenților din eșantionul selectat prin care să-i invite să evalueze cadrul didactic respectiv;
- ❖ să poată trimite e-mail cadrelor didactice prin care să le invite să utilizeze aplicația pentru a trece prezențele studenților și pentru a se autoevalua.

Secțiunea utilizatori a platformei de asigurare a calității:

- **personalul care va administra platforma** va putea realiza următoarele operațiuni:
 - ❖ încărcare instrumente de colectare a datelor;
 - ❖ generare bază de date;
 - ❖ colectare și exportare bază de date în format Excel;
 - ❖ importarea în aplicație a datelor primare privind: grupele de studenți, disciplinele de studiu, anul de studiu, tipul de disciplină, programul de studii, ciclul de studii, cadrele didactice titulare;
 - ❖ predefinirea caracteristicilor eșantioanelor stratificate.
- **cadrul didactic universitar** va putea realiza următoarele operațiuni:
 - ❖ validarea disciplinelor la care susține activitățile didactice;
 - ❖ atribuirea numărului de prezențe pentru fiecare student din cataloagele disciplinelor predate;
 - ❖ vizualizarea rezultatelor parțiale și finale, atât în ceea ce privește evaluarea făcută de către studenți, cât și în ceea ce privește autoevaluarea și gradul de compatibilitate din cele două tipuri de evaluări;
 - ❖ completarea instrumentelor aferente autoevaluării prestației didactice.
- **studentul UVT** va putea realiza pe baza adresei de e-uvt și a parolei aferente următoarele operațiuni:
 - ❖ completarea chestionarului aferent autoevaluării propriilor strategii de învățare;

- ❖ completarea chestionarului aferent evaluării prestației didactice a personalului academic;
- ❖ vizualizarea rezultatelor parțiale și finale în ceea ce privește autoevaluarea propriilor strategii de învățare.

Secțiunea rapoarte/ieșiri a platformei de asigurare a calității:

- ❖ exportarea bazei de date în format Excel ca întreg, dar și în funcție de oricare dintre caracteristicile de intrare;
- ❖ generarea de rapoarte în funcție de facultăți, departamente, programe de studii și ani de studiu, precum și în funcție de orice caracteristică de intrare;
- ❖ generarea de rapoarte ale prestației didactice din perspectiva evaluării studenților pentru fiecare cadru didactic, atât la nivel general, cât și în funcție de fiecare caracteristică de intrare;
- ❖ generarea de rapoarte de autoevaluare pentru fiecare cadru didactic;
- ❖ generarea de rapoarte de autoevaluare pentru fiecare student.

Practici recomandate (Așa DA!)

1. Încurajați studenții să trateze cu maximă seriozitate demersul de evaluare a prestației didactice a personalului academic;
2. Împărtășiți cu alți colegi propriile rezultate reportate la evaluarea prestației didactice (auto, inter, evaluarea de către studenți etc.), considerând aceste momente un bun prilej de a vă îmbunătăți propria prestație ori de a împărtăși și celorlalți bunele practici pe care le aveți;
3. transmiteți studenților că ați luat la cunoștință feedbackul primit de la ei, ce veți integra din acesta în propria activitate didactică și ce nu (și de ce/motivați).

Practici nerecomandate (Așa NU!)

1. să tratați demersurile de asigurare a calității ca fiind acțiuni pur birocratice;
2. să reproșați studenților că nu ați primit punctajul la care vă așteptați.

Întrebări la care nu știm răspunsul

1. Care este eficiența evaluării cadrelor didactice de către studenți la mijloc de semestru în contextul UVT?
2. Care este eficiența evaluării cadrelor didactice de către studenți prin eșantion aleatoriu în contextul UVT?

Bariere în fața implementării celor propuse

1. evaluările intercolegiale și autoevaluările sunt considerate de către majoritatea cadrelor didactice ca fiind simple acțiuni birocratice necesare doar pentru a bifa un indicator din metodologia de evaluare externă a ARACIS;
2. studenții nu acordă importanță evaluării pe care o fac personalului didactic, pentru că:
 - nu observă că aceste evaluări ar conta la ceva mai mult decât la bifarea acestei cerințe a ARACIS, nu observă impactul/efectele acestor evaluări la nivelul UVT;
 - sunt prea multe cadre didactice de evaluat într-un semestru pentru un singur student;
3. cadrele didactice susțin că studenții nu au competențele necesare pentru a evalua activitatea unui profesor.

Capitolul 5: Formarea didactică a personalului academic

Programele și activitățile de formare didactică a personalului academic din UVT sunt îndreptate spre susținerea și creșterea calității prestației didactice prin oferirea de oportunități de formare, astfel încât cadrele didactice să-și dezvolte competențele de proiectare, organizare și implementare a activității instructiv-educative în acord cu misiunea și principiile procesului de învățământ asumate la nivelul universității. Ca atare, sunt vizate **următoarele trei obiective generale:**

- a) dezvoltarea unei culturi a calității prestației didactice a personalului academic din UVT centrată pe evaluarea propriului impact asupra învățării studenților;
- b) dezvoltarea unei abordări reflexive a procesului instructiv-educativ de către cadrele didactice din UVT;
- c) determinarea unei atitudini pozitive a cadrelor didactice față de învățământul centrat pe student și dezvoltarea de competențe.

Proiectarea, implementarea și evaluarea impactului programelor și activităților de formare se va face în acord cu cele propuse în analiza de nevoi de formare realizată în anul 2017 de către CDA la nivelul UVT (CDA, aprilie 2017) și cu date concrete din literatura internațională de specialitate (Ilie și alți, 2020). Pentru a veni cât mai mult în întâmpinarea cerințelor corpului academic al UVT, se intenționează organizarea și livrarea acestor activități de formare în format modular, intensiv, prin activități de formare de scurtă durată. Totodată, pentru absolvirea unui modul de formare, se intenționează ca evaluarea finală să fie organizată sub forma evaluării pe bază de portofoliu. Absolventul unui modul de formare va primi diplomă de absolvire recunoscută la nivelul UVT, cu antet CDA și semnătură a prorectorului responsabil cu strategia academică al UVT. În măsura în care mai multe module constituie disciplinele unui program postuniversitar acreditat, participanții care finalizează toate modulele de formare aferente unui program de formare, pe perioada de derulare a acestuia, vor primi diplomă de absolvire, recunoscută de MEN (CDA, aprilie 2017, p. 123). Totodată, se va avea în vedere ca anumite module să aibă caracter obligatoriu pentru studenții doctoranzi care susțin activități didactice în UVT și pentru cadrele didactice debutante în universitate. Aceste module constituie deja un

program postuniversitar acreditat. Pentru cadrele didactice cu vechime în UVT, participarea la oricare dintre activitățile de formare propuse de către CDA va avea caracter opțional.

Activitățile de formare didactică a personalului academic din UVT vor fi orientate spre următoarele **obiective specifice**:

- a) dezvoltarea competențelor didactice pentru proiectarea și implementarea activităților de instruire care să permită integrarea setului central de valori didactice (colaborarea; reflexivitatea; implicarea și antreprenoriatul) avut în vedere în cadrul modelului de instruire adoptat la nivelul UVT;
- b) utilizarea celor 5 principii ale învățării (învățarea este o construcție a cunoașterii, învățarea este colaborativă, învățarea este contextuală, învățarea este autodirecționată, învățarea este un efect al acțiunilor de predare și evaluare) pentru proiectarea, implementarea și evaluarea activităților de instruire centrate pe student și dezvoltarea de competențe;
- c) dezvoltarea unui comportament didactic reflexiv bazat pe măsurarea propriului impact didactic asupra studenților și utilizarea dovezilor empirice pentru reorganizarea și proiectarea activităților didactice;
- d) stimularea colaborării între cadrele didactice din UVT prin dezvoltarea de comunități de învățare și practică didactică academică;
- e) exersarea utilizării modelului reflexiv–colaborativ de design educațional pentru dezvoltarea de programe noi de studii, proiectarea planurilor de învățământ și elaborarea fișelor de disciplină;
- f) exersarea utilizării modelului reflexiv–colaborativ de instruire în UVT pentru proiectarea și implementarea activităților de instruire cu grupe mari și/sau mici de studenți.

Practici recomandate (Așa DA!)

1. abordați propria pregătire didactică ca pe cea de specialitate, pregătirea didactică vă întregeste ca profesionist al rolului dumneavoastră de cadru didactic universitar;
2. reflectați asupra rolului dumneavoastră de cadru didactic universitar, asupra felului în care vă pregătiți și susțineți orele, dar și asupra rezultatelor studenților;

3. discutați cât mai mult și cât mai des cu ceilalți colegi despre cum puteți stimula mai bine învățarea de profunzime a studenților.

Practici nerecomandate (Așa NU!)

1. să vă bazați doar pe faptul că predând an de an veți deveni un profesor mai bun, întrucât studiile arată că simpla exercitare constantă a rolului de profesor nu dezvoltă competențele didactice, ci doar consolidează o rutină proprie.

Întrebări la care nu știm răspunsul

1. Cum putem crește **atractivitatea acțiunilor de formare** propuse către personalul didactic **titular** la UVT?
2. Cum putem **stimula colaborarea** între cadrele didactice din UVT în vederea proiectării și implementării de activități didactice centrate pe student și dezvoltare de competențe?

Bariere în fața implementării practicilor recomandate

1. numeroase cadre didactice susțin că sunt supraaglomerate cu diverse sarcini profesionale și personale și nu au timp de alocat formării didactice;
2. o oarecare reticență față de a colabora cu ceilalți în proiectarea și/sau implementarea activității didactice;
3. numeroase cadre didactice universitare susțin că acordă mai mult timp rolului de cercetător decât celui de profesor, deoarece rezultatele în cercetare sunt apreciate și recompensate ca atare de către conducerea universității.

Capitolul 6: Recompensarea performanțelor didactice

Recompensarea prestațiilor didactice exemplare va avea ca scop stimularea adoptării de către cadrele didactice din UVT a unui comportament de predare centrat pe student și dezvoltare de competențe. Pentru ca acest demers să aibă la bază **criterii obiective**, se vor avea în vedere datele colectate prin instrumentele utilizate în demersul de asigurare a calității predării. După cum se poate observa din capitolul dedicat procesului de asigurare a calității, pentru acest demers putem lua în calcul următoarele **instrumente și proceduri**:

- ✓ **I1.** – **evaluarea prestațiilor didactice** ale corpului academic al UVT **de către studenți** – se propune utilizarea unui chestionar cu itemi dezvoltați din comportamentele dezirabile recomandate pentru utilizarea modelului de instruire adoptat la nivelul UVT;
- ✓ **I2.** – **autoevaluarea propriilor strategii de învățare de către studenți** – se propune utilizarea instrumentului propus de către Biggs, Kember și Leung (2001), adaptat și validat pe populație românească (CDA, 2020), pentru evaluarea gradului în care studenții adoptă sau nu un comportament de învățare menit să genereze o învățare de profunzime;
- ✓ **I3.** – **autoevaluarea propriilor prestații didactice de către cadrele didactice** – se propune utilizarea unui chestionar cu itemi dezvoltați din comportamentele dezirabile recomandate pentru utilizarea modelului de instruire adoptat la nivelul UVT;
- ✓ **I4.** – **autoraportarea performanțelor didactice** și a preocupărilor personale de dezvoltare profesională pentru exercitarea rolului didactic – se propune utilizarea unei grile de raportare (de genul celei utilizate pentru raportarea activităților de cercetare), care va include aspecte și rezultate ale muncii didactice (ex: activități extracurriculare organizate cu studenții; participarea la cursuri de formare didactică, conferințe pe teme didactice, publicarea de articole pe teme didactice, elaborarea și publicarea de materiale didactice etc.);
- ✓ **I5.** – **interevaluarea colegială a prestațiilor didactice (inclusiv de către directorul de departament)** – se propune interevaluarea colegială pe baza unei grile de observație sistemică, elaborată pe baza comportamentelor dezirabile recomandate pentru utilizarea modelului de instruire adoptat la nivelul UVT, precum și dezbaterile celor constatate de către

cei doi colegi care se evaluează reciproc, astfel încât această discuție să aibă caracterul unui feedback constructiv;

- ✓ **I6. – interevaluarea calității proiectării fișelor de disciplină** – se propune evaluarea de către doi colegi diferiți a tuturor fișelor de disciplină elaborate de un cadru didactic pentru anul universitar pentru care se face evaluarea pe baza grilei de verificare a calității fișei disciplinei recomandate în *Ghidul metodologic pentru elaborarea și utilizarea fișei disciplinei* (CDA, octombrie, 2016). Această acțiune va avea loc doar pentru cadrele didactice care sunt calificate în etapele superioare ale procesului de premiere a performanțelor didactice.

Toate instrumente descrise mai sus stau la baza calculării indicilor de rezultat regăsiți în secțiunea C.1.1. din Anexa 1 – Criterii și indicatori utilizați în evaluarea anuală a rezultatelor și performanțelor profesionale la *Metodologia de evaluare anuală a rezultatelor și performanțelor profesional individuale obținute de personalul didactic și de cercetare din UVT*.

Rezultatele demersului de evaluare a prestațiilor didactice pot fi utilizate atât pentru determinarea nevoilor reale de formare didactică, cât și pentru premierea performanțelor academice. Totodată, un anumit nivel minimal acceptat ar putea fi un filtru pentru viitoare promovări pe posturi didactice superioare. În ceea ce privește premierea performanțelor didactice ale colegilor, propunem următoarele demersuri complementare:

- a) acordarea unui venit suplimentar salarial lunar (10% în cazul gradelor de asistent și lector și 5% în cazul gradelor de conferențiar și profesor) pe perioada unui an de zile celor care au un scor ce le permite să fie în primii 15% la nivelul UVT, cu condiția să aibă minimum 80% din punctajul maxim posibil la evaluarea realizată pe baza I1;
- b) premierea în cadrul *Galei premiilor UVT* a primilor 10 din clasamentul UVT cu recompense similare celor acordate pentru performanța în cercetare;
- c) acordarea unui grant didactic primilor 25 din clasamentul UVT, pentru a-l folosi în scopul pregătirii personale didactice;
- d) acordarea trofeului *UVT teaching and learning brand* departamentului care are cea mai mare medie a performanțelor didactice.

Bibliografie

Asikainen, H., & Gijbels, D. (2017). Do students develop towards more deep approaches to learning during studies? A systematic review on the development of students' deep and surface approaches to learning in higher education. *Educational Psychology Review*, 29, 205-234. <https://doi:10.1007/s10648-017-9406-6>.

Biggs, J., Kember, D., & Leung, D. Y. (2001). The revised two-factor study process questionnaire: R-SPO-2F. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 133-149.

Comisia Europeană (2018). Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Brussels.

Devlin, M., & Samarawickrema, G. (2010). The criteria of effective teaching in a changing higher education context. *Higher Education Research & Development*, 29(2), 111-124.

Dinsmore, D. L. (2017). Toward a dynamic, multidimensional research framework for strategic processing. *Educational Psychology Review*, 29, 235-268. <https://doi:10.1007/s10648-017-9407-5>.

Gover, A., Loukkola, T., & Peterbauer, H. (2019). *Student-centred learning: approaches to quality assurance*. European University Association.

Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers. Maximizing impact of learning*. New York: Routledge.

Hattie, J. (2020). *Visible learning* accesibil la <https://visible-learning.org/>.

Hattie, J. (2009). *Visible learning – A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. Reveals Teaching's Holy Grail. The Times Educational Supplement*. New York: Routledge.

Hattie, J., & Yates, C. R. (2014). *Visible learning and the science of how we learn*. New York: Routledge.

Ilie M. D., Maricuțoiu, L. P., Iancu, D. E., Smarandache, I. G., Mladenovici, V., Stoia, D. C. M., & Toth S. A. (2020). Reviewing the research on instructional development programs for academics. Trying to tell a different story: A meta-analysis. *Educational Research Review* 30:1-18, online first 10 April 2020. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100331>.

Ilie, D. M. (2014). An adaption of Gagné's instructional model to increase the teaching effectiveness in the classroom: The impact in Romanian universities. *Educational Technology Research and Development*, 62:767-794.

Kilpatrick, S., Jones, T., & Barrett, M. (2003). *Defining learning communities*. Launceston, Tasmania: Centre for Research and Learning in Regional Australia.

CDA. (octombrie, 2016). *Ghid metodologic pentru elaborarea și utilizarea fișei disciplinei*. Timișoara: Universitatea de Vest, Centrul de Dezvoltare Academică.

CDA. (aprilie, 2017). *Analiza nevoilor de formare și dezvoltare profesională a cadrelor didactice din Universitatea de Vest din Timișoara*. Timișoara: Universitatea de Vest, Centrul de Dezvoltare Academică.

Legea nr. 1/2011 a educației naționale, actualizată, Monitorul Oficial nr. 18, 10 ianuarie 2011, art. 33(1).

Managan, S., & Marzano, J. R. (2014). *Enhancing the Art & Science of Teaching with Technology*. Marzano Research Laboratory.

Marsh, H. W. (1982). SEEQ: A Reliable, Valid, and Useful Instrument for Collecting Students' Evaluations of University Teaching. *British Journal of Educational Psychology*, 52, 77-95.

Negreș-Dobridor, I., (2008), *Teoria generală a curriculumului educațional*. Iași: Editura Polirom.

Schneider, M., & Preckel, F. (2017). Variables associated with achievement in higher education: A systematic review of meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 143(6), 565-600.

Trigwell, K., & Prosser, M. (1996). Congruence between intention and strategy in university science teachers' approaches to teaching. *Higher Education*, 32, 77–87.

Trigwell, K., & Prosser, M. (2004). Development and use of the approaches to teaching inventory. *Educational Psychology Review*, 16, 409–425.

Trigwell, K., Prosser, M., & Ginns, P. (2005). Phenomenographic pedagogy and a revised Approaches to Teaching Inventory. *Higher Education Research and Development*, 24, 349–360.

Warburton, K. (2003). Deep learning and education for sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 4(1), 44-56. <https://doi.org/10.1108/14676370310455332>.